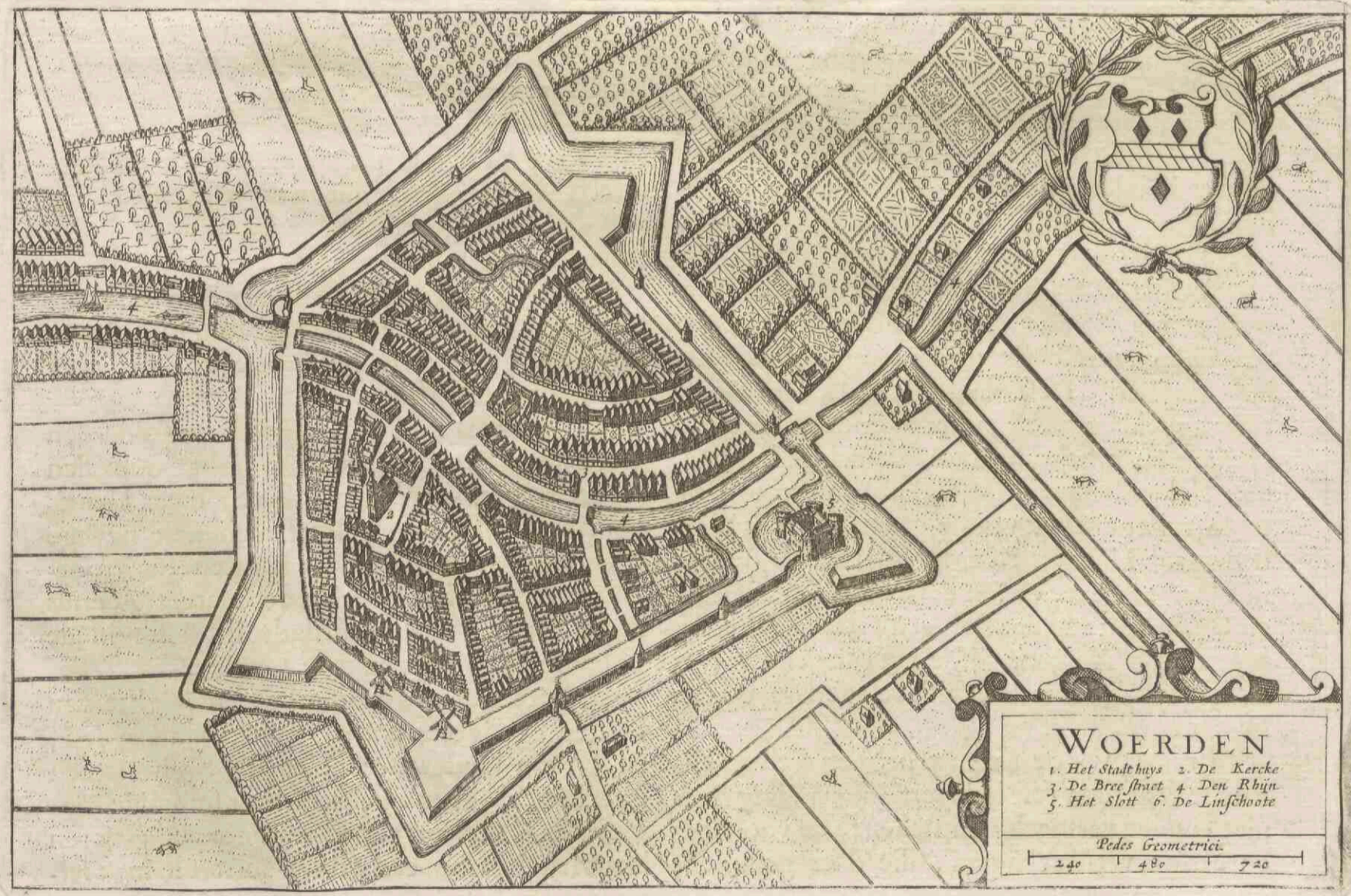
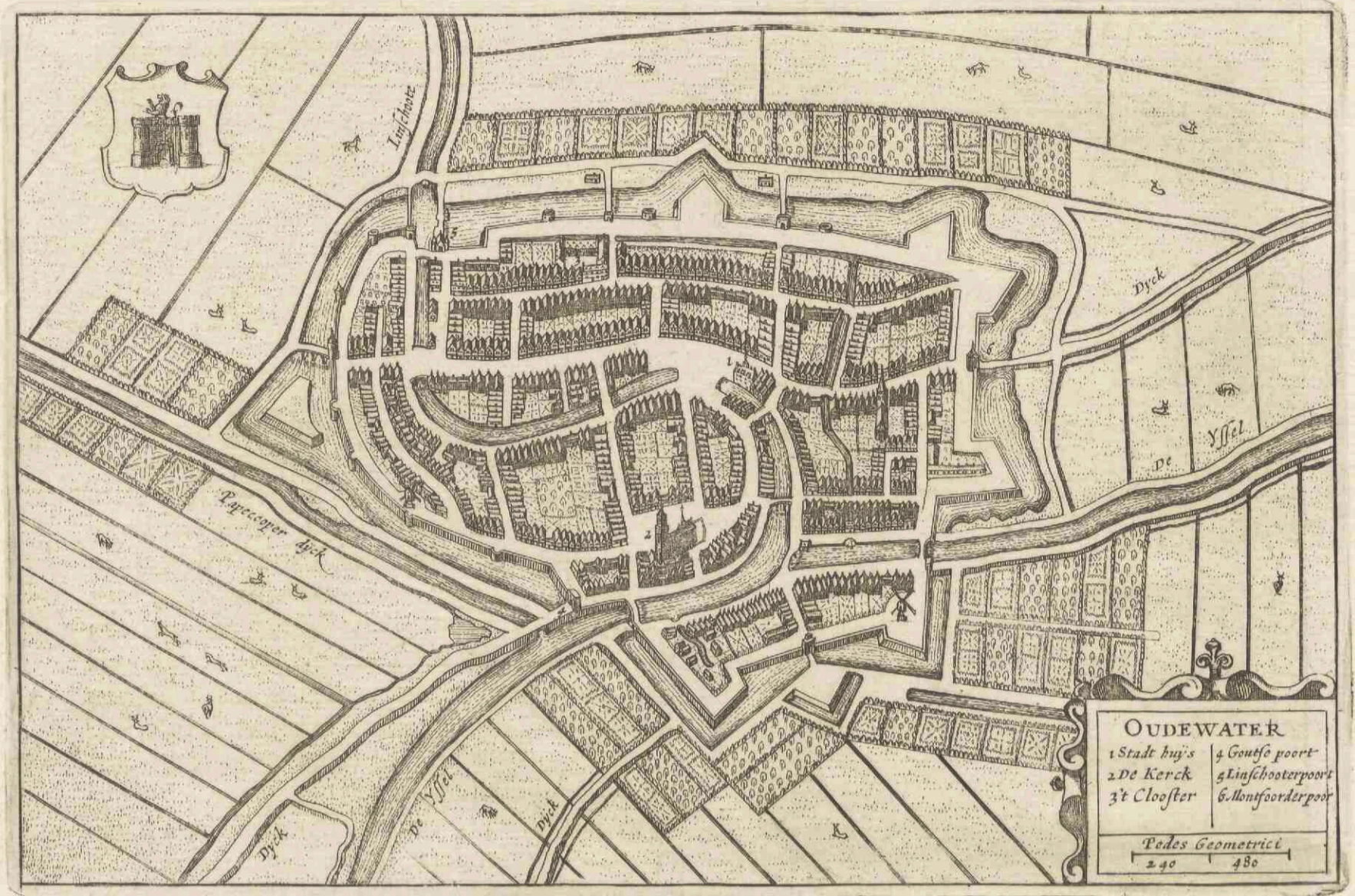
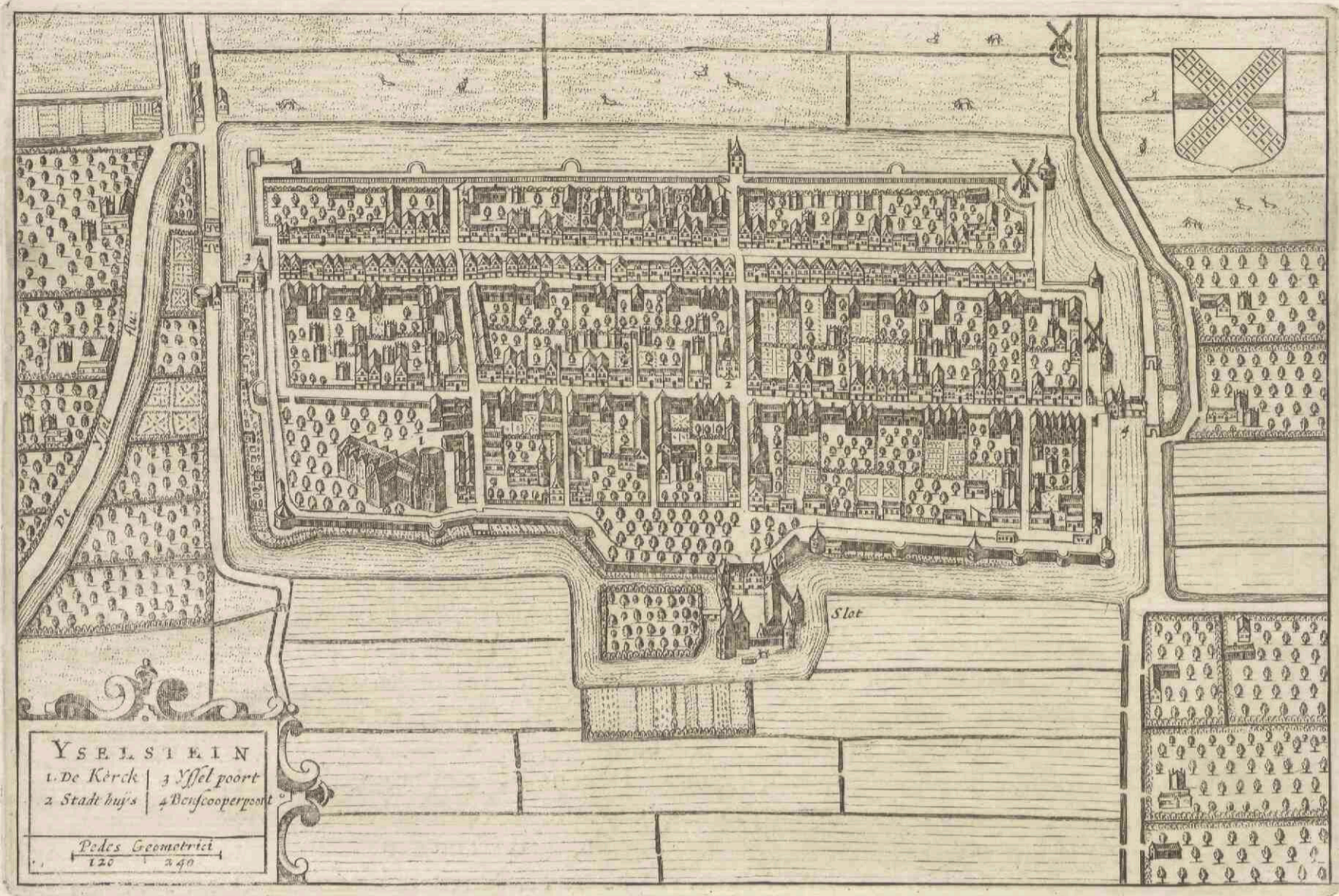

Yselstein : Oudewater ; Woerden ; 't Slot te Woerden

<https://hdl.handle.net/1874/430415>

Blonk
 Div-31

W O E R D E N.

beginslicht, die niet afliet van Graef Diederik van Holland dagelijks met oorloge te bekommeren. Cornelius à Gouda noemt die van Bodegrave dickwils *Bogauden*. D'oorfaeck weet ick niet: doch 't is seker, dat het woort *Bogauden* by de Latijnen oproerige en wederspannige menschen, en die gewoon sijn te rooven, beteekent. Eumenius Panegyri. de Schol. instaur. seght: *Belegert met de straat-*

schendery van de Bagaudische wederspannigheyt, &c. En Salvianus in sijn boeck van de bestieringe Gods schrijft aldus: *Sy sijn Bagauden om onse misdaden geworden.* Over dese getuygenis kan men 't geleerde boeck van Conradus Rittershusius nasien.

Ioannes Pistorius, een geleert en vermaert man, is in dese stadt geboren.

O V D E W A T E R.

OVDEWATER, dat sommige in 't Latijn *Aqua-Vetus* noemen, heeft sijn naem niet van een oudt water; maer van een *oude Waert*: soo dat men *Oudewaerter* behoorde te seggen; want *waert* beteekent een gewest oft hoek lants: gelijk dat woort noch hedensdaeghs veel gebruyckt wort, insonderheyt in Zuydt-Hollant, daer de *Swijndrechtse waert*, *Papendrechtse waert*, en vele andere, wel bekent sijn. Maer dese stadt schijnt *Oude-waert* te heeten, om dat hier omtrent oock andere waerden, die men *nieuwe* noemt, gelegen sijn.

In 't jaer MCCCXLIX heeft Ioan van Arckel, Bisschop van Utrecht, dese stadt met geweld ingenomen, en vele burgers gevangen, en hare goederen verbeurt gemaect. Het meeste deel der huysen en gebouwen wierden verbrant. Doch dese winst is niet, dan met een groote neerlage der Utrechtsechen verkregen, dewijl de burgers sich dapper verweerden, en onder andere versloegen Ioan van Rijssenburgh, de broeders van Lichtenburgh, en Iacob, Ioan en Everhardt van Driel.

De Spaenschen belegerden in 't jaer MDLXXV dese stadt, na datse drie jaren te voren de Prins van Oranje toegevallen was, die sy foo vreeslijck beschooten, dat een stuck van de muer gebroken wierd; daer op byna 't geheele leger ten storm ging, waer door sy, na kloek en manhaftigh tegenweer der inwoonders, de plaats vermeersterden, die door 't woedende swaert der overwinners en 't verterend vuer soo jammerlijck vernielt wierd, dat byna al de burgers gedoot en al de huysen verbrant sijn; soo datse meer de gedaente van een asch-hoop dan van een stadt behiel. Dit sijn de bittere vruchten des lant-verdervenden oorloghs. Onlangs daer na heeft men haer beginnen te herbouwen, de wallen sijn weder hermaect; en sy wierd met verscheyde vryheden van de Staten begunsticht, op datse allengs tot haren vorigen staet sou geraken.

Sy leght op de riviere Ysel, en omtrent een mijl van Woerden. By dese twee steden waft in groote menichte goede kennip: waer door in de selve vele netten en kabels, die de Hollanders en Zeeuwen tot hare schipvaart en vischery gebruycken, gemaect worden: welke neering hier soo groot is, dat vele menschen sich daer mee onderhouden en rijk worden.

Oudewater heeft een vruchtbare moeder van verscheyde edele verstanden geweest: want hier sijn geboren

Iohannes Palaeonodorus, die oock *Ioan van Oudewater* genoemt wort, na de gewoonte van die tijd, in welke vele Geleerden de naem van haer vaderlant aennamen, die sy dan in Latijn oft Grieck vertaalden; 't welck oock van eenige met haer eyge geslacht-naem gedaen wierdt, gelijk men daer van vele voorbeelden sou konnen toonen. Dese *Palaeonodorus* was een Vrouwen-broeder oft Carmelijt. Hy heeft veel geschreven van de historien sijner ordre, en van de geschiedenissen der heyligen; en is in 't jaer MDVII overleden. Trithemius heeft een Register van al sijn schriften aengetekent.

Cornelius Valerius, een van d'oprechtste en geleertste Nederlanders, is in 't jaer MDXII geboren. Als hy veel gereyft had, is hy te Leuven gekomen, daer hy, in plaats van Petrus Nannius, tot Professor der Latijnsche tael in 't collegie van Bullidius aengenomen is: in welke bediening hy verscheyde goede boecken, door sijn groote geleertheyt, schreef. Hy heeft sijn dienst (seyt Schotus in den Brief aen Plantijn, die voor d'Aemerckingen van Pintianus op Mela gedrukt is) soo getrouwelijck uytgevoert, dat het schijnt, dat niemant beter en sijn verder sou konnen spreken, dan hy de. Hy heeft in Latijn een *Encyclopedie* oft *algemeene beschrijving van alle wetenschappen en konsten* soo wel gemaect, dat het by niemant naerlijger gedaen is; soo dat 'er byna niet meerder en dienstiger in de handen der kinderen van alle volckeren versleten word, dan dit boeck. Hy is in 't jaer MDLXXVIII, ses-en-veertigh jaren out sijnde, overleden; en in S. Pieters kerck te Leuven begraven; daer Georgius van Oostenrijk, Overste van die kerck en Cancelier der Academie, die eertijts sijn discipel oft leerling geweest is; hem een heerlijck gedencckteken in 't jaer MDCX opgerecht heeft.

Geeraert van Roo was een seer geleert man, en Opfiender van de Biblioteek oft Boeck-kamer van Ferdinandus, Aerts-Hertogh van Oostenrijk. Hy heeft de *Geschiedenissen van Oostenrijk*, en andere dingen geschreven.

Rudolphus Snellius, een treffelijck Mathematicus oft Wiskonstenaer, heeft, na dat hy Europa wel besien had, Professor in de gemelde konst in d'Academie te Leyden geweest. Sijne uytmuntentheyt in die wetenschap konnen sijne nagelaten schriften, schoon ick swijge, overvloedigh getuygen. Hy was in de Hebreusche en Grieckse taeln seer ervaren; en is in 't jaer MDCXIII gestorven; latende sijn soon *Willebrordus Snellius*, die te Leyden geboren is, tot sijn navolger.

Y S E L S T E Y N.

ISELSTEYN heeft haer naem van d'edele riviere Ysel, daerse aen gelegen is. De Chronijken oft Iaerboecken maken gewagh van 't Slot Ysselsteyn, omtrent het jaer MCCI. Tusschen de Hollanders en die van Utrecht is eertijts groot geschil om de besitting van dese plaats geweest; soo dat 'er felle oorlogen, die haer en andere tot verderf strekten, om gevoert sijn. Het welck ick aenroere, om dat de wijtloopige beschrijving der selve hier te lang sou vallen: want de Schrijvers der oude Hollantsche Geschiedenissen hebben byna in yder blat van hare boecken iets van de gemelde oneenigheden. Wy sulden liever tot andere saken voortgaen.

In 't jaer MCCCXC heeft men aengevangen Ysselsteyn met muren en poorten te verstercken, onder de bestiering van Arnold, Heer van Ysselsteyn en Egmont, die omtrent die tijd hier een klooster voor de Regulieren van S. Augustijn van sijne goederen liet bouwen.

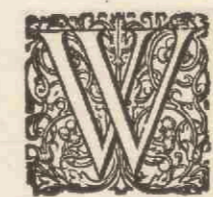
Ioan van Egmont wierd, in 't jaer MCCCXVII, van een verraet tegen de Graef van Holland beschuldicht, dies hy naer dese stadt by sijn broe-

der Willem, haer heer, vluchte. Als Graef Willem dit verstont, heeft hy Ysselsteyn belegert. Doch eyndelijck, door tusschenspreken van Egmonts vrienden, sijn sy vereenight, op voorwaarden, dat dese stadt in handen van de Graef gestelt sou worden; en dat hy aen Willem van Ysselsteyn jaerlijcks twee duysent schilden, en aen sijn moeder ses hondert Fransche kroonen sou betalen. Als Graef Willem overleden was, deden sy alle naertigheyt om de stadt weer in te nemen, 't welck geluckte: doch die van Utrecht dreven hen terfont uyt de selve; en smeten de muren, het Slot en den toren ter neder, en verbranden de geheele stadt, uytgecyt de kerck en 't klooster.

In 't jaer MCCCCLXVI hebben de Geldersche Ysselsteyn door 't vuer verdelght; en dus heeft de stadt in d'asschen gelegen, tot dat Frederick van Ysselsteyn van Hertogh Karel van Bourgondien verlof kreegh, om de stadt weerom te herbouwen, en met een muer te besluuten.

Daer na is sy aen 't over-doorluchtigh geslacht van Nassou-Oranje gekomen, welckers afkomingen, de Princen van Oranje, haer, sedert vele jaren, beseten hebben. Sy is nu met een Slot, en vele groene en aengename tuynen verciert.

W O E R D E N.

WOERDEN is, omtrent het jaer MCLX, van Godefridus, d'acht-entwintighste Bisschop van Utrecht, tot een stadt oft sterckte gemaect, om sijn onderdanen in gehoorsaemheyt te houden. De Bisschop Godefridus, seght Beka, heeft, tot sijn onsterflijcken lof, ter eeren van S. Marten, vier Forten oft Sterckten gebouwt, te weten, *Horst* tegen 't Graeffschap van Gelder, *Vullenho* tegen de Heerlijckheyt van Vriesslant, *Monforte* tegen 't Graeffschap van Holland, en *Woerden* tegen de wederspannigheyt van sijn eygen stadt. Dese plaetse is oock een van de twiift-appelen geweest, waer door de Graven van Holland en Bisschoppen van Utrecht dikwils tegen elckander geoorloght hebben; soo datse somtijts het doelwit van de gramschap der Princen was. Maer als Heer Herman van Woerden in 't jaer MCCCXVI, met Geeraert van Velsen en Gijsbrecht van Amstel, een 'tsamen-sweering tegen Graef Floris de vijfde besloten en ten deel uytgevoert had, is dese stadt aen de Graven van Holland gekomen.

In 't jaer MCCCXXXIV hebben die van Utrecht Woerden vast belegert; maer als sy haer niet konden vermeersteren, staken sy de voorstadt en eenige versterckingen, die daer gemaect waren, in brand.

Ioan, Burghgraef van Montfoort, heeft, in 't jaer MCCCCLXXX, dese stadt, met heymelijck verstant van eenige burgers, ingenomen. Den Burghgraef, seyt Snoyus, heeft op een nacht het Slot Holant.

van Woerden ingenomen, als hy 't met ladders bekomen had; oft, 't welck waarschijnlijcker is, door verraet. Dit Slot was voor de sterckste plaats van Holland en onwinnelijck geacht, als 'er besetting in was; soo dat men het gemeynlijck noemde *DE SLEVTTEL VAN HOLLANT*. Maer onlangs daer na sijn de Hollanders met den Burghgraef vereenight, waer door dese stadt weergegeven wierd.

Philips de tweede, Koning van Spanje, heeft Hertogh Erick van Brunswijck, om sijn groote verdiensten, omtrent het jaer MDLXI, met dese stadt beschoncken.

In 't jaer MDXCIV is de Kerck van Woerden met d'andere van Holland vereenight, door den arbeyt en yver van den achtbaren Heer Henricus Boxhornius, een geleert man in de heylige Theologie en andere goede konsten, en grootvader van de hooghgeleerde Marcus Zucrius Boxhornius, tegenwoordigh Professor in de wijtvermaerde Academie te Leyden.

Dese stadt bloeyt nu in groote menichte van burgers; en is omtrent vijf mijlen van Leyden, en een van Oudewater gelegen. Sy heeft een goet kasteel, over 't welck, sedert sommige eeuwen, een Kasteleyn gestelt is. Voor eenige jaren heeft Iac. Lindius, een edel en geleert man, 't selve ampt bedient.

Het treffelijcke dorp Bodegraven staet onder Woerden, daer Ioannes Beka van spreekt omtrent het jaer MXXII. *Seker Theodoricus Bavi*, seght hy, is by Bodegraven van den Bisschop Adelboldus begum-

Naems oorsprong.

Ingenomen door de Spaenschen.

Dese haer verdig.

Gelegenheyt.

Neering.

Naems oorsprong.

In.

oster.

Begin, en Stichter.

Komt aen de Graef van Holland.

Belegert.

deerlijck verwoest, en tweemaal verbrant.

Heeren.

Eer-naem.

Kasteel.

Bodegraven onder Woerden.